

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до розділу VIII
«Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про забезпечення
прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» щодо гарантування виплати
допомоги на проживання окремим категоріям здобувачів освіти»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України призвела до вимушеного переміщення значної кількості громадян, серед яких значну соціально вразливу категорію становлять молоді особи, які продовжують здобувати професійну, фахову передвищу та вищу освіту.

Для внутрішньо переміщених осіб продовження навчання часто пов'язане з додатковими витратами на проживання, оренду житла, харчування, транспорт, навчальні матеріали та інші базові потреби. При цьому здобувачі освіти, особливо молодь віком до 23 років, як правило, не мають стабільного самостійного доходу або мають обмежені можливості для повноцінної зайнятості у зв'язку з необхідністю продовження навчання.

За таких умов припинення або ненадання допомоги на проживання виключно за результатами оцінювання потреб може створювати ризик погіршення матеріального становища молодих внутрішньо переміщених осіб, вимушеного припинення навчання та втрати можливості здобути професію.

Особливої уваги потребують внутрішньо переміщені особи, які після досягнення повноліття продовжують навчання та перебувають у перехідному періоді між утриманням сім'єю та набуттям повної економічної самостійності.

У зв'язку з цим існує необхідність встановлення на законодавчому рівні спеціальної соціальної гарантії для внутрішньо переміщених осіб, які не досягли 23-річного віку та здобувають професійну, фахову передвищу або вищу освіту.

Законопроєктом пропонується гарантувати таким особам щомісячну виплату цільової фінансової допомоги у виді допомоги на проживання незалежно від результатів оцінювання потреб.

Водночас для реалізації такої гарантії важливо забезпечити максимально простий та доступний механізм підтвердження факту здобуття освіти. Покладення на внутрішньо переміщених осіб обов'язку систематично отримувати та подавати паперові довідки про навчання створює додаткове адміністративне навантаження як на самих здобувачів освіти, так і на заклади освіти та органи, що здійснюють призначення відповідної допомоги.

У зв'язку з цим законопроєкт передбачає запровадження електронної інформаційної взаємодії між Єдиною державною електронною базою з питань освіти та інформаційно-комунікаційними системами, які використовуються для призначення та виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.

Такий підхід дозволить отримувати та перевіряти необхідні відомості про навчання особи в автоматизованому порядку без необхідності подання нею документів, якщо відповідна інформація міститься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

Таким чином, законопроект спрямований не лише на встановлення додаткової соціальної гарантії для молодих внутрішньо переміщених осіб, а й на забезпечення зручного та цифровізованого механізму її реалізації.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є посилення соціального захисту молодих внутрішньо переміщених осіб, забезпечення умов для безперервного здобуття ними освіти в період дії воєнного стану та протягом визначеного перехідного періоду після його припинення або скасування, а також спрощення адміністративних процедур, пов'язаних із призначенням та виплатою допомоги на проживання.

Основними завданнями законопроекту є:

- гарантування виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, які не досягли 23-річного віку та здобувають професійну, фахову передвищу або вищу освіту;

- забезпечення виплати такої допомоги незалежно від результатів оцінювання потреб;

- забезпечення державної підтримки протягом періоду здобуття освіти в межах установленого законопроектом вікового обмеження;

- зменшення ризику припинення навчання внутрішньо переміщеними особами через складне матеріальне становище;

- запровадження електронного обміну інформацією, необхідною для підтвердження права на отримання допомоги;

- мінімізація необхідності подання здобувачами освіти паперових довідок та інших документів;

- зменшення адміністративного навантаження на отримувачів допомоги, заклади освіти та органи, які здійснюють її призначення і виплату;

- сприяння освітній, соціальній та професійній інтеграції молодих внутрішньо переміщених осіб.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується доповнити розділ VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» новим пунктом.

Передбачається встановити, що на період дії воєнного стану в Україні та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування спеціальні умови надання допомоги на проживання застосовуватимуться до внутрішньо

переміщених осіб, які не досягли 23-річного віку та здобувають освіту у закладах професійної, фахової передвищої або вищої освіти.

Таким особам незалежно від результатів оцінювання потреб пропонується щомісячно виплачувати цільову фінансову допомогу у виді допомоги на проживання.

Розмір відповідної допомоги встановлюватиметься Кабінетом Міністрів України.

Виплата допомоги припинятиметься у разі завершення здобуття освіти або відрахування із закладу освіти, але не пізніше досягнення особою 23-річного віку.

Крім того, законопроектом пропонується доручити Кабінету Міністрів України забезпечити електронну інформаційну взаємодію між Єдиною державною електронною базою з питань освіти та інформаційно-комунікаційними системами, що використовуються для призначення та виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.

Така інформаційна взаємодія має забезпечити автоматичне отримання та перевірку відомостей, зокрема про факт здобуття особою освіти, форму здобуття освіти, дату зарахування до закладу освіти, завершення здобуття освіти та відрахування із закладу освіти.

Якщо відповідні відомості містяться в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, їх отримання має здійснюватися без необхідності подання особою відповідних довідок або інших документів.

Таким чином, законопроект поєднує встановлення матеріальної соціальної гарантії з механізмом автоматизованого підтвердження обставин, необхідних для її реалізації.

Також законопроектом передбачається обов'язок Кабінету Міністрів України у встановлений строк прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації Закону, привести власні нормативно-правові акти у відповідність із ним та забезпечити відповідне приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

4. Стан нормативно-правової бази у відповідній сфері правового регулювання

Правове регулювання суспільних відносин, на врегулювання яких спрямований законопроект, здійснюється Конституцією України, Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», законодавством у сфері освіти, соціального захисту населення, функціонування державних електронних інформаційних ресурсів, захисту інформації та персональних даних, а також іншими нормативно-правовими актами.

Законопроект передбачає внесення зміни безпосередньо до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту потребуватиме видатків державного бюджету на виплату допомоги на проживання визначеній законопроектом категорії внутрішньо переміщених осіб.

Фактичний обсяг необхідного фінансування залежатиме від кількості внутрішньо переміщених осіб віком до 23 років, які відповідатимуть установленим законопроектом критеріям, а також від розміру допомоги на проживання, що встановлюватиметься Кабінетом Міністрів України.

Відповідні бюджетні видатки мають визначатися під час формування та виконання державного бюджету з урахуванням фактичної чисельності отримувачів допомоги.

Запровадження електронної інформаційної взаємодії сприятиме оптимізації адміністративних процедур, зменшенню паперового документообігу та навантаження на органи, які здійснюють призначення і виплату допомоги, а також на заклади освіти.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту сприятиме посиленню державних гарантій соціального захисту молодих внутрішньо переміщених осіб та забезпеченню можливості безперервного здобуття ними освіти.

Реалізація положень законопроекту дозволить:

- підвищити рівень матеріальної захищеності внутрішньо переміщених осіб, які здобувають освіту;

- зменшити ризик припинення навчання через складне матеріальне становище;

- створити більш стабільні умови для проживання та навчання молодих внутрішньо переміщених осіб;

- спростити процедуру підтвердження права на відповідну державну підтримку;

- мінімізувати необхідність отримання і подання паперових довідок про навчання;

- забезпечити оперативне отримання актуальних відомостей про статус здобувача освіти;

- зменшити адміністративне навантаження на здобувачів освіти, заклади освіти та органи соціального захисту;

- знижити ризики неправомірного продовження виплат після завершення навчання або відрахування особи завдяки оперативному електронному обміну інформацією;

- сприяти цифровізації процесів надання державної соціальної підтримки;

сприяти отриманню молодими внутрішньо переміщеними особами професійної кваліфікації та подальшому працевлаштуванню;
підтримати їх інтеграцію у територіальні громади;
сприяти збереженню людського капіталу України.

Запровадження електронної взаємодії між державними інформаційними ресурсами забезпечить реалізацію підходу, за яким держава не повинна вимагати від особи інформацію, яка вже міститься у державних інформаційних ресурсах і може бути отримана шляхом електронної інформаційної взаємодії.

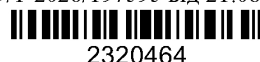
Таким чином, законопроект створить не лише додаткову соціальну гарантію для внутрішньо переміщеної молоді, а й сучасний механізм її реалізації, орієнтований на автоматизацію адміністративних процедур та зменшення бюрократичного навантаження на отримувача допомоги.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Горбенко Руслан Олександрович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000003F0D2F0025A1DC00
Дійсний до: 12.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
105д9/1-2026/197595 від 21.08.2026

2320464